

כל נדרי: יוסל'ה אל תתרכז בצרות

הגישה היהודית להתמודדות עם צער וטרגדיות היא שיש לזכור ולכבד את האובדן, אך לא לשקוע באבלות לנצח. היהדות מתמקדת באופטימיות ותקווה. עלינו להתמקד בטוב ולפעול למענו.

תסתכל תמיד קדימה

לפני זמן-מה דיברתי עם מאן דהו שאמו הלכה לעולמה לאחרונה, והוא אמר לי שהוא מוצף ברגשות אשמה. בתקופה הראשונה לאחר פטירתה הוא היה שבור לחלוטין, ולא יכול היה להתרכז בשום דבר אחר. כעת, הוא כבר חי את החיים השגרתיים שלו, אמנם בכל פעם שמישהו מזכיר לו את אמא שלו הוא פורץ בבכי, אולם בכללות החיים ממשיכים לזרום, ויש לו רגשות אשמה על העובדה שהוא כבר לא מתאבל על אמו.

לפני השואה היה אדמו"ר בפולניה שקראו לו האדמו"ר מאוסטרובצה. הוא היה מנהיג של אלפי חסידים שהיו מתייעצים עמו בכל צעד בחייהם, והיה ידוע כאדם חכם, פרקטי ומיושב בדעתו. כעשר שנים לפני השואה, הוא התעורר בבוקר אחד ואמר שהוא רואה בחלום שדברים איומים עומדים להתרחש, אולם לא רצה לפרט יותר מכך. למחרת בבוקר הוא שוב סיפר שהוא ראה בלילה דברים איומים.

ביהדות יש מושג שנקרא "הטבת חלום". אדם שהתעורר בבוקר עם חלום רע שהוא ראה בלילה. הוא אוסף שלושה יהודים שאוהבים אותו ואומר בפניהם תפילה מיוחדת שבה הוא מתפלל שהחלום לא יהפוך למציאות ח"ו.

בנוסף לזה, אומרת ההלכה "יפה תענית ותשובה עמו לבטל חלום רע", ולכן ישנם אנשים מסוימים שנוהגים לצום באותו יום ומתפללים לה' שהדברים ישארו בגדר חלום גרידא ותו לא.

הרבי מאוסטרובצה קם באותו יום ועשה את אותם הדברים; הוא קרא

לשלושה רבנים ואמר בפניהם את התפילה המקובלת של הטבת חלום, וכמו"כ הוא צם באותו יום, ולמחרת הוא שוב צם כי הראו לו מן השמים שוב את אותם חזיונות בלילה, וכך נמשכו הדברים יום אחרי יום, הוא פשוט צם בכל יום, כל יום היה אצלו כמו יום כיפור, ובערב היה שובר את הצום. וכך נמשכו הדברים שבוע אחר שבוע שהוא צם מיום ראשון ועד יום שישי. בני משפחתו התחננו לפניו שישמור על בריאותו וזה לא עזר, הרופאים באו להזהירו שהוא הורס את הבריאות שלו ולא עלתה בידם. הוא טען שהוא רואה חזיונות נוראים והוא חש אחריות כבידה להתפלל לה' שהם לא יתמשו חלילה.

מעולם הוא לא סיפר מה הוא ראה, אבל כיום לאחר השואה ניתן לשער ולנחש מה הוא ראה באותן חזיונות לילה מאוימות?

ואכן הרבי מאוסטרובצא נהיה חולה ומצבו הלך והחמיר. בשבת אחת הוא שכב על מיטתו ללא יכולת לנוע ולזוז, וביקש לראות את אחד מהתלמידים האהובים עליו בשם יוסל"ה שנקרא בפי כל "יוסל"ה אוסרובצער", כי תמיד היה כרוך ודבוק ברבי הנ"ל.

הרבי פנה אליו ואמר לו: יוסל"ה, יבוא יום שעם ישראל בפולניה יעברו צרות רבות, אולם הנני מבטיחך שאתה תינצל. אני מבקש ממך שלאחר ההצלה אל תתרכז בצרות שעברת, אל תדבר כל הזמן על הטרגדיות שראית, אלא תתרכז בנס ההצלה שלך, ויותר מזה ? תתרכז בחיים שלאחר הטרגדיה, הבט קדימה ואל תסתכל לאחור.

והרבי הוסיף: זוהי הדרך היהודית הנכונה להתמודד עם הצרות. בחג הפסח למשל שבו אנו חוגגים את יציאת מצרים, אנו קוראים את ההגדה ומגלים בה כמה שורות על הצרות של עם ישראל במצרים, ורוב ההגדה מתרכזת במה שהתרחש עמם לאחר הצרות, בניסים, עשר מכות, קריעת ים סוף וכו'.

למרות שבמצרים הם עברו כמעט מאה שנים של צרות איומות, זרקו ילדים ליאור, שחטו תינוקות כדי שפרעה ירחץ עצמו בדמם, והמדרש מלא בסיפורים כאלה, אבל בהגדה כל זה אינו נזכר, אלא רק באופן כללי ומיד

עוברים לקרוא את נס ההצלה ומה שאירע לבני ישראל אחרי הסבל.

לזכור אך לא לשקוע

את אותה ההשקפה אנו רואים גם בקשר לחורבן בית המקדש. שעד דורנו [?] דור השואה [?] חורבן בית המקדש היה הטרגדיה הגדולה ביותר שהיתה לעם ישראל. ההיסטוריונים סבורים שקרוב לשני מיליון יהודים נהרגו בתקופת החורבן. ואכן היו כאלה שרצו להתאבל על החורבן כל יום בכל מיני צורות, וחכמים לא קיבלו זאת, כפי שמספרת הגמרא (ב"ב ס, ב) "כשחרב הבית בשניה רבו פרושין בישראל שלא לאכול בשר ושלא לשתות יין, נטפל להן רבי יהושע אמר להן בני מפני מה אי אתם אוכלין בשר ואין אתם שותין יין?! אמרו לו נאכל בשר שממנו מקריבין על גבי המזבח ועכשיו בטל?! נשתה יין שמנסכין על גבי המזבח ועכשיו בטל?! אמר להם אם כן לחם לא נאכל שכבר בטלו מנחות. אפשר בפירות פירות לא נאכל שכבר בטלו ביכורים. מים לא נשתה שכבר בטל ניסוך המים. שתקו. אמר להן בני בואו ואומר לכם שלא להתאבל כל עיקר אי אפשר שכבר נגזרה גזירה. להתאבל יותר מדי אי אפשר שאין גוזרין גזירה על הציבור אלא אם כן רוב הציבור יכולין לעמוד בה. אלא כך אמרו חכמים סד אדם את ביתו בסיד ומשייר בו דבר מועט".

אלא מה עשו, קבעו יום אחד שנקרא תשעה באב שבו אנו צמים, חולצים נעליים ויושבים על הרצפה כאבלים, קוראים איכה וקינוות שבהם מסופר בהרחבה ובאריכות על כל הטרגדיות שאירעו בחורבן הבית. אבל זהו זה. מדובר על יום אחד בשנה בלבד. בשאר ימות השנה אנו אכן זוכרים את החורבן אבל לא מתאבלים. אסור להתאבל על החורבן בכל יום.

וכך זה גם באבל פרטי ל"ע; בתחילה יש שלושה לבכי שאז צריכים לבכות על האסון, ולאחר מכן יש שבעה למספד, בשבעת הימים הראשונים מדברים ומספרים על הנפטר, וחובה לעשות את זה, אסור ללכת לעבודה ואסור להתעסק בשום דבר שחלילה עשוי להסיח את דעתו של האבל מהאבלות. לאחר מכן יש 'שלושים' שבהם מתאבלים פחות מכך. אמנם

עדיין אסור להסתפר וכו', אבל מותר לצאת מן הבית, ללכת לעבודה וכו'.

לאחר מכן ישנם י"א חודש שבהם אומרים קדיש בכל יום. לא משתתפים בחתונות, אבל האבל הוא פחות, וכך עד סוף השנה הראשונה. אח"כ קבעו חכמינו ז"ל את יום היארצייט [?] יום אחד בשנה שבו מותר וצריך להתאבל על האדם שנפטר. בשאר ימות השנה מותר ונכון לזכור את האדם שכה אהבנו, אבל להתאבל עליו אסור.

וכמו שההלכה אומרת באופן ברור: "אין מתקשין על המת יותר מדאי שנאמר אל תבכו למת ואל תנודו לו, ואמרו חז"ל וכי אפשר לומר כן, אלא אל תבכו למת יותר מדאי, ואל תנודו לו יותר מכשיעור, הא כיצד? ג' ימים לבכי, ז' להספד ושלישים לגיהוץ ולתספורת. מכאן ואילך אמר הקב"ה אי אתם רשאים לרחם עליו יותר ממני [?] דלא עדיף ממשה רבינו ע"ה דכתיב בו ויבכו בני ישראל את משה שלשים יום" (קיצוש"ע סימן רטו סעיף א).

כך זה גם בקשר לשואה. פעם בשנה זה ראוי ונכון להתאבל על השואה, ולכן קבעו את "יום השואה" או תשעה באב. אולם בשאר ימות השנה לא צריך להתרכז בזה. ישנם כאלו שכל היום מדברים על השואה, כל הזמן מלמדים את הילדים שלהם עליה. מפעם לפעם אכן צריכים לדבר על כך, אבל להתמקד ולדבר על השואה ללא הרף [?] זה נוגד את דרך היהדות, כי היהדות אינה דת של טרגדיות, אנחנו לא מתרכזים בצרות, להיפך, עם ישראל הוא עם אופטימי, הוא תמיד מסתכל קדימה באופטימיות לעתיד, ולא אחורה לצרות שאירעו לו.

עם ישראל חי!

כלפי מה הדברים אמורים? ישנם כאלה שמסתובבים היום ואומרים שאנו נמצאים כעת בתקופה דומה לשנת 1938. הנה שוב מגיע היטלר מאירן וקורא ח"ו להשמדת העם היהודי ומדינת ישראל.

שוב העולם שותק ומיד הם נכנסים לפסימיות ומהלכים אימים על כולם [?]

בעל עסק, כאשר העסק שלו מתחיל לאבד כסף ולהסתבך, עומדות לפניו שתי אפשרויות: או שהוא מתייאש ומאבד את הראש, הוא נעשה פסימי ולא עושה כלום. או שהוא קם ואומר אני מאמין שהמצב יכול להשתנות, אני אופטימי, אפשיל את השרוולים ואתחיל לעשות כך וכך ונחזיר את הגלגל חזרה לכיוון של הצלחה משגשגת. יהודי שיש לו בטחון בה' לא נהיה פסימי, הוא לא מתייאש או מרים ידיים.

העם היהודי זה הביזנס שלנו, אין לנו משהו אחר, ולכן די לפסימיות. בואו ונהיה אופטימיים, נפסיק להתכווץ ולהיאנח ולהתלונן כמה המצב לא טוב אלא להיפך נקום ונעשה כל מה שביכולתנו למען העם היהודי, כל אחד מה שהוא חושב שנכון לעשות. והתרומה הגדולה ביותר זה הביטחון בה', שעם ישראל חי.